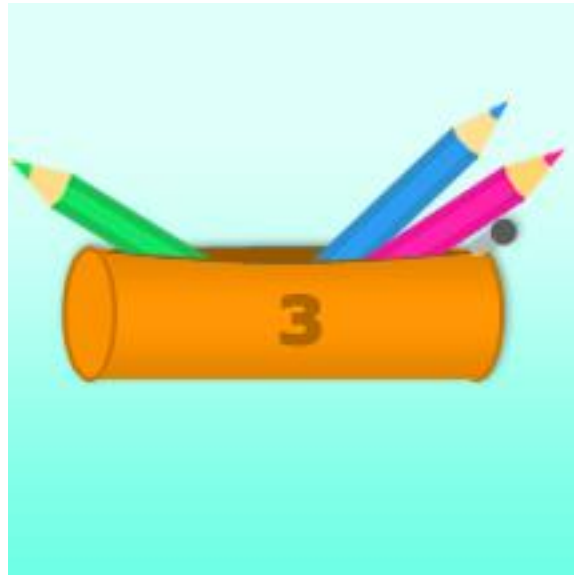

LESSTOF

Muiswerk

Spelling 3

INHOUD

INLEIDING	3
LESSTOF	8
INHOUD	14

INLEIDING

Muiswerkprogramma's zijn slimme interactieve leermiddelen voor het onderwijs. Ze zijn web-based en werken op alle soorten computers en tablets.

Het belangrijkste principe van Muiswerkprogramma's is dat een diagnostische toets de leerling stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de gemaakte fouten. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen. De docent heeft een scala aan mogelijkheden om leerlingen te sturen en de voortgang te bewaken.

Spelling groep 3 bestrijkt de spelling voor zover die vanaf januari in groep 3 van de basisschool moet worden aangeleerd. Het programma kan gebruikt worden naast elke methode. Leerlingen hoeven geen specifieke voorkennis te hebben om met het programma te kunnen werken. Bij het werken met de computer is enige ervaring in het werken met de muis (aanwijzen, klikken, afrollen, slepen) wel gewenst.

ACHTERGRONDEN VAN SPELLING IN GROEP 3

Vanwege de zorg over het kennisniveau van taal en rekenen formeerde het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen. Deze expertgroep (commissie Meijerink) kreeg als opdracht om te adviseren wat leerlingen op het gebied taal en rekenen moeten kennen en kunnen op verschillende momenten in hun onderwijs carrière. Het resultaat is beschreven in het rapport 'Over de drempels met taal en rekenen' (2008). In advies formuleert de Expertgroep:

- 'doorlopende leerlijnen' die ervoor zorgen dat het onderwijsresultaat van de ene sector naadloos aansluit op dat van de andere;
- 'referentieniveaus' met beschrijvingen van kennis en vaardigheden die leraren houvast bieden voor het bepalen, volgen en stimuleren van de ontwikkeling van leerlingen.

Het advies bestaat uit een hoofdrapport en voor zowel taal als rekenen een deelrapport. De rapporten zijn te downloaden vanaf de site van de Stichting Leerplanontwikkeling (www.slo.nl).

Een belangrijk overheidsdocument waar elke ontwikkelaar rekening mee moet houden is de SLO-nota *'Leerstoflijnen begrippenlijst en taalverzorging beschreven'*¹. Het bovengenoemde stuk van de SLO is een uitwerking van het referentiekader Nederlandse taal. Bij de discussie over de invulling zijn naast de vakdidactici van de SLO ook vertegenwoordigers van een aantal uitgevers – waaronder Muiswerk - en adviseurs van andere organisaties².

¹ Te vinden op en te downloaden van de site van de Stichting Leerplanontwikkeling.

² Het stuk is geschreven door Annie van der Beek en Harrie Paus. Er zijn adviezen in verwerkt van de volgende personen: René Berends (Saxion), Helge Bonset (SLO), Nicola Brijde (ThiemeMeulenhoff), Jos Cöp (Zwijsen), Mienke Droop (Expertisecentrum Nederlands), Ivet van der Eerden (ThiemeMeulenhoff), Amos van Gelderen (Kohnstamm Instituut), Kees de Glopper (Rijksuniversiteit Groningen), Annemarie Heuts (ThiemeMeulenhoff), Frans van den Heuvel (Fontys Fydes), Arjanne Hoogerman (Malmberg), Mariëtte Hoogeveen (SLO), Nicole van Kan (Noordhoff), Ria Kleijnen (Windesheim, Onderwijscentrum VU), Els Leenders (SLO), Wendy Ligt (Malmberg),

Het domein begrippenlijst en taalverzorging bestaat uit twee delen. De *begrippenlijst* omvat begrippen en concepten die leerlingen moeten kennen en kunnen hanteren om over taal en taalverschijnselen te kunnen denken en spreken. Bij *taalverzorging* gaat het om kennis die in dienst staat van een verzorgde schriftelijke taalproductie. In het referentiekader wordt dat beperkt tot regels voor spelling, interpunctie en het gebruik van hoofdletters. De inhoud van het domein begrippenlijst en taalverzorging sluit aan bij drie kerndoelen Nederlandse taal voor het primair onderwijs:

In **kerndoel 8** staat dat leerlingen aandacht leren besteden aan correcte spelling.

In **kerndoel 11** staat dat ze de regels dienen te leren voor het spellen van werkwoorden en andere woorden, en voor het gebruik van leestekens.

Kerndoel 12 geeft aan dat leerlingen begrippen leren die het hun mogelijk maken om over taal te kunnen denken en spreken.

In de SLO-publicatie zijn mogelijke inhouden en een mogelijke verdeling van de leerstof voor het domein begrippenlijst en taalverzorging beschreven. Deze inhouden sluiten aan bij de inhoud van de genoemde kerndoelen: de inhoud van kerndoel 12 bij de leerstoflijn begrippenlijst en de inhoud van de kerndoelen 8 en 11 bij de leerstoflijn taalverzorging. De leerstof is in deze publicatie verkaveld over steeds twee leerjaren in het primair onderwijs: groep 1/2, groep 3/4, groep 5/6 en groep 7/8. De leerstof is cumulatief, er wordt steeds voortgebouwd op eerder aangeboden leerstof en deze wordt steeds verder uitgebreid.

DREMPELS

Het rapport van de Expertgroep Meijerink geeft aan wat leerlingen op belangrijke momenten in hun schoolloopbaan moeten kennen en kunnen. Deze belangrijke momenten worden ook wel 'drempels' genoemd en behelzen de overgangen tussen basisonderwijs, vmbo, mbo, vwo, hbo en universiteit. Als leerlingen deze drempels goed kunnen nemen, hebben ze meer kans op een optimale schoolloopbaan. Om ze hierbij te helpen, heeft de Expertgroep beschrijvingen van vier niveaus geformuleerd: 1F, 2F, 3F en 4F. Deze niveaus beschrijven de kennis en vaardigheden die de leerlingen op de drempelmomenten moeten beheersen.

Niveau	Fundamentele kwaliteit	Drempel
1F	Eind primair onderwijs	Van po naar vo
2F	Eind vmbo	Van vo fase 1 naar vo fase 2 / van vmbo naar mbo
3F	Eind mbo-4 en havo	van vo en mbo naar ho
4F	Eind vwo	van vo naar wo

In dit systeem is alles wat in het primair onderwijs wordt aangeleerd te beschouwen als 'voorbereiding op 1F'. In groep 7 en 8 wordt door zo'n 20% van de leerlingen het 1F-niveau echter al overschreden. Zij werken in de richting van 2F.

Astrid Mols (Cito), Anita Oosterloo (SLO), Gert Rijlaarsdam (Universiteit van Amsterdam), Pauline Roumans (Cito), Truus Schijf (Muiswerk Educatief), Paul Stapel (Zwijsen), Joop Stoeldraijer (Edux), Margreet Veenman (Noordhoff), Johan Zuidema (ThiemeMeulenhoff).

Het rapport 'Over de drempels met taal' onderscheidt de Expertgroep vier domeinen: (1) mondelinge taalvaardigheid, (2) lezen, (3) schrijven en (4) taalbeschouwing (grammatica) en taalverzorging. Het referentiekader Nederlandse taal voor het domein begrippenlijst en taalverzorging op de basisschool is door de SLO uitgewerkt in een rapport 'Leerstoflijnen begrippenlijst en taalverzorging'. Eveneens te downloaden vanaf de site van de SLO.

DOMEINEN

De stof van Spelling groep 3 valt onder domein 4 waarin onderscheid gemaakt wordt tussen: taalbeschouwing (grammatica), spelling, werkwoordspelling en leestekens. Naast Spelling groep 3 ontwikkelt Muiswerk daarom ook programma's voor grammatica, werkwoordspelling en leestekens en hoofdletters. Met deze vier programma's bestrijken we domein 4 dus geheel.

SPELLINGCATEGORIEËN VOLGENS MEIJERINK EN SLO

De moeilijkheid van spelling is in het referentiekader geordend volgens 'een zekere logische opvolging van klassen van problemen' (*Referentiekader taal en rekenen*, pag. 19). Er is een indeling van vijf klassen gehanteerd, die ook gebruikt wordt bij het diagnosticeren van spellingvaardigheid (Kleijnen, 1997, 2004; Schijf, 2009). Deze indeling is gebaseerd op een analyse van het Nederlandse taalsysteem; het is een taalkundige indeling en geen didactische indeling. De indeling is als volgt:

1. alfabetische spelling: de elementaire handeling van het omzetten van klanken of klankcombinaties in letters of letterkoppels bij wat wel de 'klankzuivere woorden' of 'luisterwoorden' worden genoemd. Bijvoorbeeld de klanken /b//a//k/ schrijf je als 'bak'. Deze woorden worden gedeeltelijk ook door inprenten geleerd.
2. orthografische spelling: de spelling die gebaseerd is op afspraken over de schrijfwijze van (groepen) woorden. Bijvoorbeeld met betrekking tot de klinkerverenkeling en medeklinkerverdubbeling. Die afspraken moet de leerling leren. Hij leert de woorden spellen door regels toe te passen, door vergelijking of ook weer door inprenting.
3. lexicaal-morfologische spelling, gebaseerd op de opbouw van het woord, los van de grammaticale context. Het morfologische principe schrijft voor dat verwante woorddelen steeds hetzelfde geschreven worden. Vanwege de schrijfwijze van het morfeem 'aai', is het werkwoord 'aaien' en niet 'ajen'. Ook de schrijfwijze van voor- en achtervoegsels valt onder de morfologische spelling. De morfologische schrijfwijze leer je vooral door woorden en woordvormen te vergelijken.
4. morfologische spelling op syntactische basis: in dit geval is de opbouw van het woord wel gebaseerd op de grammaticale context. Hier wordt dus over de woordgrenzen heen gekeken naar het gebruik van een woord in de zin. Het betreft hier vooral de werkwoordspelling (ik word, hij wordt), maar ook de spelling van bijvoorbeeld alle(n) en enkele(n). Ook hier moeten regels geleerd worden om tot de juiste schrijfwijze te komen.
5. logografische spelling: gebaseerd op vaststaande combinaties waar geen regels voor zijn, bijvoorbeeld woorden met ei of ij, met au of ou. De schrijfwijze -ge voor /sje/ in 'horloge', het schrijven van een /s/ als c, bijvoorbeeld in 'narcis' en 'precies' en de vele leenvormen in het Nederlands vallen hieronder. Vaak zijn wel clusters woorden samen te stellen met dezelfde spellingwijze. Je leert deze woorden vooral door vergelijking en inprenting.

BEGINSITUATIE

Wat weten we van de beginsituatie van leerlingen die in groep 3 leren spellen? Bonset en Hoo-geveen (2010) geven aan dat onderzoek naar leerling-kenmerken en schoolse kenmerken in ruime mate is verricht: *‘Uit het beginsituatieonderzoek naar aanvankelijk spellen komt duidelijk het belang naar voren van fonologische kennis en vaardigheden. Auditieve analyse, foneem-grafeemkennis en -koppeling, fonemische conceptualisatie en segmentatie en letterkennis blijken alle positief samen te hangen met de vaardigheid in het spellen. De fonologische strategie, waarbij de beginnende speller woorden analyseert in spraakklanken (fonemen) en deze koppelt aan geschreven tekens (grafemen) die in de juiste volgorde op papier worden gezet, speelt een prominente rol bij het aanvankelijk spellen. De orthografische of woordbeeldstrategie, waarbij de beginnende speller direct put uit de geschreven representaties van woorden in zijn mentale lexicon, lijkt slechts op de achtergrond en in een latere fase een rol te spelen. Beginnende spellers en lezers vertonen een duidelijke voorkeur voor een verklankende spelwijze en worden geen goede spellers door eenvoudigweg vaak te lezen. Wat de invloed van woordkenmerken betreft, blijkt dat het correct spellen van klankzuivere woorden samenhangt met de specifieke klankstructuur van het woord en met de moeilijkheidsgraad van de klank-lettercorrespondentie.’*

Uit het voorgaande kan in elk geval de conclusie getrokken worden dat het zinvol is om al in een vroeg stadium specifiek aandacht te besteden aan het spellen en er niet van uit te gaan dat leerlingen bij het leren lezen ‘vanzelf’ wel leren spellen. Dat is de reden waarom er de laatste jaren aparte spellinglijnen zijn ontwikkeld voor leerlingen vanaf het tweede halfjaar van groep 3, als de belangrijkste koppelingen tussen letters en klanken in beginsel zijn aangeleerd. Muiswerk sluit zich met dit nieuwe programma hierbij aan. Het eerste deel van de Muiswerk spellinglijn is bedoeld om te gebruiken in de tweede helft van groep 3. Voor de volgende jaren is er steeds een A-deel en een B-deel.

ACTIEF EN PASSIEF SPELLEN

Het zelf schrijven van een woord is niet hetzelfde als het herkennen van een foute schrijfwijze. Beide deelvaardigheden hangen wel samen: als je een woord correct kunt schrijven, kost het meestal ook weinig moeite om een spelfout in dat woord te ontdekken. De nadruk ligt bij Spelling groep 3 op het actief spellen (zelf schrijven of typen)³. Om die reden is de laatste oefening van elke inhoudsrubriek een (woord)dictee en zijn ook de toetsen (woord)dictees. In sommige oefeningen komt ook wel het herkennen van foutieve woordbeelden aan bod. We zijn daar voorzichtige om te voorkomen dat foutieve woordbeelden ook worden opgeslagen en voor verwarring blijven zorgen. We zorgen er altijd voor dat ook bij deze oefeningen het juiste woordbeeld als laatste in beeld is.

³ Professor Anna Bosman en een paar andere wetenschappers zijn tegen het toetsen van spellingvaardigheid via meerkeuzevragen. Ze hebben wetenschappelijk onderzoek gedaan in het kader waarvan ze leerlingen eerst een toets met meerkeuzevragen lieten maken waarbij leerlingen telkens moesten oordelen over de spelling van vier dikgedrukte woorden in vier verschillende zinnen. Een week later namen ze een dictee af over de dikgedrukte woorden in de eerder afgenomen meerkeuzetoets. Het dictee werd gemiddeld 6% beter gemaakt en dat is (hoewel significant) niet zo'n groot verschil. Maar voor de bepaling van het niveau van het individuele kind (en daar hebben leerkrachten mee te maken) is de uitkomst van de meerkeuzetoets geen zinnige informatie, omdat je niet weet welke woorden leerlingen niet goed ingeprent hebben. 61% van de leerlingen presteerde beter op het dictee en 22% op de meerkeuzevragen, dus dat is nogal scheef. Voor sommige leerlingen wijkt de score van de ene of de andere toets sterk af (tot 36%). Slechts voor 17% van de leerlingen maakt de afnamevorm ogenschijnlijk weinig uit.

DIDACTISCHE OPBOUW DOOR DE JAREN HEEN

In grote lijnen is de spreiding van het spellingaanbod over de leerjaren als volgt: alfabetische spelling in groep 3, orthografische spelling in groep 4, morfologische spelling in groep 5/6 en logografische spelling in groep 7/8. Dit is een zeer globale indeling: in een leerjaar ligt de meeste nadruk weliswaar op een bepaalde categorie, maar ook andere categorieën komen aan bod. Het aanleren van de verschillende categorieën is dus niet afgebakend per leerjaar, en loopt evenmin precies parallel aan de leerjaren. Leren spellen verloopt bovendien cumulatief, d.w.z. de basis-kennis wordt steeds herhaald en verder uitgebouwd.

In groep 3/4 wordt gestart met relatief eenvoudig aanbod (woorden van één lettergreep) in de categorie alfabetische spelling. Getraind wordt op de spelling van korte klanken, lange klanken, tweeletterklanken en op een steeds toenemend aantal medeklinkers. Al snel komen daar ook woorden uit de andere categorieën bij, en daarnaast wordt de moeilijkheidsgraad van woorden uit de eerdere categorieën hoger. Zo komen er woorden met meer lettergrepen aan bod, moeilijkere woorden en ook minder frequente woorden. Meervoudsvorming(morfologische spelling) komt bijvoorbeeld in de meest eenvoudige vorm voor het eerst aan bod in groep 3, maar de meervoudsvorming van een woord als *café* komt pas in groep 7 aan de orde. Hernieuwd aanbod en herhaalde oefening blijven noodzakelijk.

In de door de SLO uitgewerkte leerstoflijnen Taalverzorging vindt u een gedetailleerd overzicht van de spellingcategorieën die voor drempel 1F aangeleerd moeten worden. Bovendien is aangegeven wanneer het aanbieden van de spellingcategorieën voor respectievelijk groep 3/4, 5/6 en 7/8 *voor het eerst* moet plaatsvinden.⁴ De meeste spellingen worden in latere jaren nog veelvuldig geoefend. Vaak met moeilijker en minder frequente woorden. Deze leerstoflijnen zijn het eerste en belangrijkste kader voor de alle uitgevers bij het ontwikkelen van spellingprogramma's en voor het Cito bij het ontwikkelen van spellingtoetsen. Ook Muiswerk houdt zich aan dit kader.

⁴ Er is geen kolom voor groep 1 en 2. Dat wil niet zeggen dat er in deze groepen geen aandacht is voor taalverzorging. Het ontwikkelen van taalbewustzijn en het ontdekken van het alfabetische principe komt bijvoorbeeld aan bod in deze groepen.

LESSTOF

Muiswerk Spelling 3 is compleet dekkend op basis van SLO doelen, TULE, Cito en referentieniveau. Het programma bevat alle leerstof die de school wat spelling betreft in groep 3 op basis van de referentieniveaus en de kerndoelen geacht wordt aan te bieden. De aard van het programma maakt het mogelijk goed aan te sluiten bij de mogelijkheden van ieder kind. Daarmee voldoet een school dus aan alle eisen die de overheid aan het spellingonderwijs stelt. Als extra is in de laatste rubrieken van het programma een klein deel van de stof van groep 4 opgenomen, zodat snelle leerlingen, binnen deze module, verder kunnen werken.

We hebben geprobeerd de inhoud van het programma compact te houden, maar wel volledig. Dat gebeurt onder andere door middel van de diagnostische aanpak, die wij voorstaan. Leerlingen hoeven niet te oefenen op onderdelen die zij volgens de diagnostische toets al beheersen. Dat spaart tijd, bevordert de motivatie en leidt tot de beste opbrengst.

Grammatica, leestekens en het systeem van de werkwoordspelling worden in Spelling 3 niet behandeld. Wat grammatica betreft hebben we ons beperkt tot wat direct voor het spellen nodig is, maar – voor zover mogelijk - zonder de gebruikelijke (abstracte) grammaticale termen en zoveel mogelijk op een natuurlijke manier. Er komen bijvoorbeeld woorden langs waar ‘de’ of ‘het’ voor staat en woorden die aangeven ‘wat iemand doet of wat er gebeurt’, maar de termen ‘zelfstandig naamwoord’ en ‘werkwoord’ vallen niet. Het leren spellen van werkwoorden gebeurt alleen voor zover het gaat om klankzuivere vormen als ‘loopt’ en ‘kwam’. Voor leerlingen vanaf groep 6 heeft Muiswerk een apart grammatica-programma en een apart programma over werkwoordspelling. Leestekens en hoofdletters worden wel gebruikt in Spelling 3, maar het zelf gebruiken ervan wordt aangeleerd in een apart programma over deze stof.

INDIVIDUEEL DIFFERENTIËREN

Muiswerk Spelling 3 is een complete, digitale spellingmethode, waar op verschillende manieren mee gewerkt kan worden. U kunt bijvoorbeeld zelf eerst de stof in de klas uitleggen en demonstreren, maar u kunt dat ook volledig aan het programma overlaten. Vervolgens kunt u de oefeningen individueel of in samenwerking laten maken en na een aantal weken met een individuele toets per leerling het resultaat meten en precies controleren bij welke leerlingen nog hiaten bestaan.

U kunt ook *beginnen* met een diagnostische toets en het programma laten uitzoeken op welke onderdelen geoefend moet worden en wat kan worden overgeslagen (de zgn. diagnostische modus). Differentiatie naar niveau en naar tempo zijn op die manier eenvoudig te realiseren. Leerlingen die extra moeten oefenen krijgen vanuit het programma extra oefenstof, kunnen oefeningen thuis afmaken of herhalen, al dan niet met ondersteuning van hun ouders. Ze kunnen daar inloggen in hun account en gewoon verder gaan waar ze gebleven waren.

Omdat de leerkracht heel precies kan monitoren hoe een leerling werkt, gedurende hoeveel tijd en met welk resultaat, kan hij of zij ingrijpen zodra er iets niet goed gaat. Omdat andere leerlingen wel zonder hulp verder kunnen, blijft tijd over voor intensievere begeleiding van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.

COMBINATIEGROEPEN

Door de mogelijkheden tot zelfstandig leren leent de Muiswerkmethode zich zeer goed voor individueel differentiëren en voor werken in combinatiegroepen. Leerlingen kunnen immers leerkrachtonafhankelijk aan de slag. Ze krijgen uitleg over doel en inhoud van de oefening en krijgen bij veel oefeningen gericht feedback bij alles wat ze goed en fout doen. Na een fout is volgt vaak de mogelijkheid om de opgave een of meer keer te verbeteren. Met een klassikale methode is dit 'lik-op-stukbeleid' nooit te realiseren.

STRUCTUUR

Elk Muiswerkprogramma omvat de stof die in een bepaalde leergroep behandeld dient te worden. Voor groep 3 is er één programma (vanaf januari), voor de jaren erna zijn er telkens twee: een A-deel en een B-deel.

Elk programma is opgedeeld in rubrieken die elk minimaal één spellingcategorie behandelen. Welke categorieën dat zijn, ziet u in onderstaand schema. In de kolommen ernaast is aangegeven welke stof wordt afgedekt door de Cito-toetsen en welke stof in de deoltoetsen van Muiswerk aan de orde komt.

	Cito-toetsen
	Muiswerk-toetsen
	Muiswerk extra

		Cito-toetsen			Muiswerk-toetsen			
		M3	M3E3	E3	A t/m C	D t/m G	H t/m K	L t/m P
1	MKM ⁱ							
2	MMKM, MKMM							
3	MMKMM							
4	tussenklank							
5	...(M)MMM...							
6	sch(r)							
7	ng of nk							
8	f/v, s/z							
9	verkleinwrd							
10	aai, ooi, oei							
11	samenstelling							
12	eer, eur, oor							
13	stomme E							
14	ei of ij							
15	eind-d							
16	a, o, u op eind							
17	au(w) of ou(w)							
18	cht							
19	eeuw, ieuw							

U ziet dat Muiswerk – evenals de meeste andere uitgevers in hun methode – iets meer stof in het programma heeft opgenomen dan het Cito in zijn toetsen bevraagt. Dit onder andere om de betere leerlingen nog aan het werk te kunnen houden. De grijs omlinjende blokjes geven aan dat er ook stof is die niet in een toets aan de orde komt. Die zit onder de zgn. ‘gouden knop’. Deze stof is voor leerlingen die de basisstof hebben afgerond en extra uitdaging aan kunnen.

In het schema is ook te zien dat Muiswerk – in tegenstelling tot het Cito – wel alvast woorden met ei of ij en woorden met au of ou behandelt. Via twee verhaaltjes worden een beperkt aantal woorden met korte ei en een beperkt aantal woorden met au aangeleerd. Dit omdat deze woorden in leesteksten volop voorkomen en het een beetje vreemd is om ze bij het spellen helemaal te negeren. Vanaf groep 4 en in de jaren daarna wordt dit basiscorpus van ei-woorden en ou-woorden steeds verder uitgebreid.

De spellingstof van groep 3 begint met onderdelen die al eerder in het schooljaar in samenhang met lezen zijn ingeoeft. Elke rubriek bestaat uit drie of meer oefeningen en elke oefening bestaat uit zes of meer opdrachten. Niet alleen is er binnen het programma een opbouw van gemakkelijk, moeilijker, moeilijkst. Ook binnen de rubrieken is dat het geval. De laatste oefening komt altijd het meest overeen met wat ook in de toetsen bevraagd wordt.

CUMULATIEF HERHALEN

Bij elke oefening is in de titel aangegeven waar de oefening over gaat, wat de leerling precies moet doen, of het gaat om actief (productief) spellen of passief (receptief) spellen, d.w.z. het herkennen van de juiste spelling. Verder is te zien bij welke Cito-categorie de oefening hoort, in welke Cito-toets de stof aan de orde kan komen en op welke spellingstrategie het accent ligt.

De oefening begint altijd met een of meer uitlegschermen die ook tijdens het oefenen geraadpleegd kunnen worden. Soms zijn er ook ‘spiekschermen’ waarin de juiste antwoorden te vinden zijn. Leren spellen is niet alleen afhankelijk van goede uitleg, maar ook van voldoende herhalen. Alleen door veel herhaling worden inprentwoorden vastgelegd in het langetermijngeheugen en worden regels aangeleerd en geautomatiseerd. De basiskennis die leerlingen in groep 3 aanleren, wordt verderop in de programma’s bovendien steeds verder uitgebreid. Bijvoorbeeld het beperkte aantal eenlettergrepige hoogfrequente ei-woorden en au-woorden die in groep 3 aan de orde komt, wordt in de volgende leerjaren aangevuld met meerlettergrepige en minder frequente woorden.

GEKOZEN AANPAK

In het eerste halfjaar van groep 3 hebben leerlingen geleerd de *alfabetische* strategie toe te passen, d.w.z. klanken omzetten in letters. Ze weten meestal ook al dat je voor sommige klanken twee letters nodig hebt, maar nog niet alle letters en tweeletterklanken zijn al behandeld.

Vanaf het begin is daarnaast ook geoefend op de *directe* strategie waarbij een woordbeeld wordt opgediept uit het mentale lexicon in het langetermijngeheugen. Zonder deze strategie kunnen lezen en spellen nooit voldoende snelheid krijgen. Het trainen van de directe strategie wordt in Muiswerk Spellen 3 adequaat geoefend met de zgn. flitsoefeningen. Een woord komt 400 msec (evt. individueel aanpasbaar) in beeld. Daarna wordt het afgedekt door een rij tekens om het woordbeeld van het netvlies en te wissen en daadwerkelijk het mentale lexicon in de hersenen

in te schakelen bij het vastleggen en onthouden van het woord. Vervolgens moet gekozen worden welk woord gezien is, óf moet het geflitste woord getypt worden.

Voor een deel is spellen echt afhankelijk van de directe strategie, het opdiepen van woorden uit het langetermijngeheugen, bijvoorbeeld waar het gaat om woorden met ei/ij en au/ou. We noemen dat 'inprentwoorden' omdat alleen door inprenten de juiste vorm geproduceerd kan worden.

Indirecte strategieën zijn naast de *alfabetische* aanpak (het omzetten van klanken in letters), de *orthografische* strategie, waarbij regels moeten worden toegepast die te maken hebben met de volgorde van letters in een woord (o.a. verlengingsregel, klinkerverenkeling en medeklinkerverdubbeling) en de *morfologische* strategie, waarbij gekeken moet worden naar de bouw van een woord (handdoek) of van de zin waar het in voorkomt (hij wordt). De laatste twee strategieën zijn in Spelling 3 nog niet aan de orde.

Het onderwijs is er over het algemeen op gericht leerlingen zoveel mogelijk woorden te laten opslaan in het langetermijngeheugen, waardoor het lezen en het spellen optimaal geautomatiseerd kunnen worden. De flitsoefeningen helpen daarbij. Als ervaren spellers 'namen' schrijven, dan zijn ze niet bezig met het toepassen van een regel, ze hebben het woord in hun hoofd, maar bij een onbekend woord als 'runen' is dat anders. In dat geval moeten ze terug kunnen vallen op de orthografische aanpak en de juiste regel kunnen toepassen. Het paraat hebben van de regels vergt extra instructie. Het is een meta-talige en tamelijk abstracte aanpak, die veel geoefend moet worden. Vandaar dat zelfs in het voortgezet onderwijs nog veel gezondigd wordt tegen basale spellingregels van minder bekende woorden.

STRUCTUUR

Het basisprincipe van Muiswerkprogramma's is dat een diagnostische toets de leerling stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de fouten die hij maakte. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen. Ook Spelling groep 3 is zo gestructureerd. Er kan op verschillende manieren gedifferentieerd mee gewerkt worden (zie ook hierboven, en in het hoofdstuk DIDACTIEK). De bovengenoemde lesstof is ingedeeld in rubrieken (onderwerpen) en diezelfde rubrieken komen in de toetsen terug. De stof is cumulatief opgebouwd, d.w.z. wat in eerdere oefeningen is uitgelegd en geoefend, komt in latere oefeningen herhaaldelijk terug. In grote lijnen is de volgorde gebruikt waarin onderdelen van de spelling in het basisonderwijs aangeleerd moeten worden volgens de indeling van de SLO (Rapport Leerstoflijnen begrippenlijst en taalverzorging).

FEEDBACK

In veel oefeningen van Spelling groep 3 wordt – als een leerling een fout maakt – specifieke feedback gegeven, vaak voorzien van een hint, waarna hij het nog een of meer keer mag proberen goed te doen. De leerling kan ook altijd tussendoor een tip opvragen of uitlegschermen en spiekschermen raadplegen. Hij mag bovendien het Muiswerk Woordenboek gebruiken door op deze te drukken:

Door de grote hoeveelheid beeldmateriaal en de mogelijkheid het woordenboek te raadplegen, bevordert Muiswerk Spelling 3 indirect ook de uitbreiding van de woordenschat.

MEERDERE ZINTUIGEN

In Muiswerk Spelling 3 wordt niet alleen veel beeldmateriaal gebruikt (visuele ondersteuning), daarnaast bevat het programma ook veel geluid, waardoor het auditieve kanaal wordt ingeschakeld. Door de nadruk op 'doen' wordt op de derde plaats ook een beroep gedaan op de motoriek. Als meerdere zintuigen tegelijkertijd worden ingeschakeld, worden verschillende hersendelen geactiveerd bij het opslaan van informatie. Een en ander bevordert ook de motivatie voor het werken met het programma.

OMVANG

Het lesbestand Spelling groep 3 bestaat uit 94 - vaak variabele - oefeningen en 5 variabele toetsen voor diagnose en evaluatie. Er zijn meer dan 1000 geluidsbestanden, ingesproken door een natuurlijke stem. Ook alle 188 uitlegschermen zijn ingesproken. Voor een gedetailleerd stofoverzicht, zie blz. 15. In totaal bevat dit lesbestand ruim 1500 opgaven en worden veel verschillende oefenvormen gebruikt: Rijen, Stenen, Open vraag, Flitskeuze, Flitstypen, div. meerkeuzevormen, Wijs aan in tekst, Plaats woord, Volgorde, Wijzig tekst en Koppelpuzzel.

In het programma worden ongeveer 1000 unieke woorden behandeld (zie p. 33). Veel woorden komen twee, drie, of meer keer voor in de opgaven.

Spelling groep 3 heeft 188 uitlegschermen. Bij elke oefening horen een of meer van deze schermen met korte uitleg en voorbeelden. Deze vormen altijd het begin van de oefening. Tijdens het oefenen kan de uitleg op elk gewenst moment opnieuw geraadpleegd worden. De uitlegschermen zijn ingesproken door een natuurlijke stem. Zwakke lezers kunnen de inhoud dus ook beluisteren en zich daardoor beter concentreren.

LET OP: veel oefeningen kunnen slechts gemaakt worden als de computer voorzien is van geluid. Deze oefeningen zijn in de lijst te herkennen aan de asterisk. Op computers zonder geluid komen ze niet tevoorschijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor de toetsen met open vragen.

TOETSEN

Spelling groep 4 heeft vier deoltoetsen en 1 totaaltoets, steeds in dicteevorm. De stof is ingedeeld in onderwerpen (rubrieken). Ook elke rubriek sluit af met een dictee. In de uitgebreide variabele toets komen alle onderwerpen aan de orde. De toetsen in een Muiswerkprogramma zijn een afspiegeling van de inhoud van de oefeningen (zie boven). De toetsen kunnen zowel voor diagnose als voor evaluatie gebruikt worden omdat ze een variabele inhoud hebben, terwijl wel steeds dezelfde inhoud bevraagd wordt. De stof is ondergebracht in vier afdelingen en de opbouw van onderwerpen en afdelingen is cumulatief. Wat in eerdere oefeningen aan de orde kwam, wordt verderop bekend verondersteld. Voor een overzicht van de onderwerpen die per toets aan de orde komen, zie het schema op p. 39.

Dit is het hoofdscherm van Spelling groep 3. Pas na het maken van een diagnostische toets (Wat weet je al?) verschijnt de knop met het persoonlijk oefenprogramma van de leerling: Jouw Oefeningen.

INHOUD

In Spelling groep 3 wordt geoefend met alle lesstof die volgens Meijerink c.s. en de SLO in het basisonderwijs aangeleerd moet worden. Het gaat dan vooral om de belangrijkste basis van de Nederlandse spelling: de koppeling van klanken aan letters. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het inprenten van een beperkte groep woorden met een variabele spelling.

Hieronder is aangegeven hoe elk van deze onderwerpen bij Spelling groep 3 is ingevuld. Er is een overlapping met wat in het eerste halfjaar van groep 3 al hoort te zijn aangeleerd. Dat is belangrijk voor leerlingen die op dat vlak (de kennis van klank-letterkoppelingen) nog hiaten hebben. Voor andere leerlingen hoeft dat geen bezwaar te zijn omdat door de diagnostische aanpak die wij voorstaan die oefeningen alleen tevoorschijn komen als uit de deoltoets blijkt dat een leerling de stof nog niet beheerst.

RUBRIEK A: MKM

- A1 Klanken, letters, woorden
- A2 Woorden bouwen
- A3 Flits en typ
- A4 Flits en kies
- A5 De mus op het hek
- A6 Woord in zin
- A7 Woorddictee

Deze rubriek gaat over woorden die beginnen en eindigen met een medeklinker, met daar tussenin een enkele (korte) klinker⁵. De meeste medeklinkers en de vijf klinkers komen in de rubriek aan bod. Begonnen wordt met een synthese-oefening. De leerling hoort drie klanken, moet die samenvoegen tot het juiste woord en dat woord vervolgens intypen. Bij A2 moeten letters die op verspreide plekken in het vraagvak staan, in de juiste volgorde worden aangewezen om een woord te bouwen. Dan volgen twee flitsoefeningen. In A3 typt de leerling het geflitste woord en in A4 moet hij uit vier mogelijkheden het juiste woord kiezen. Oefening A5 is een Wijzigtekst-oefening. Een aantal drieletterige woorden in een tekst is niet af. De leerling vult de ontbrekende letters in. In A6 wordt een zin voorgelezen en getoond. Aan de afgedrukte zin ontbreekt een woord. Dat moet ingevuld worden. De laatste oefening is een woorddictee.

⁵ Het Cito hanteert de K ook voor dubbele klinkers en tweeletterklanken. Wij gebruiken daar de notatie KK en K2 voor.

Druk straks op de knop.
Je ziet in een flits een woord.
Hou het vast in je hoofd
en typ het.
Weet je het niet meer?
Typ dan één letter
om door te gaan.

© Muiswerk Educatief

1 van 1

Instructiescherm bij oefening A3. De tekst wordt ook voorgelezen.

RUBRIEK B: MKKM

- B1 Lang of kort
- B2 Woorden bouwen
- B3 Flits en typ
- B4 Flits en kies
- B5 In de zaak van Guus
- B6 Woord in zin
- B7 Woorddictee

Deze rubriek gaat over woorden die beginnen en eindigen met een medeklinker, met daar tussenin een dubbele (lange) klinker. De meeste medeklinkers en de vijf dubbele klinkers komen in de rubriek aan bod. Begonnen wordt met een Rijen-oefening. De leerling hoort een woord en moet vervolgens aangeven of er een lange of korte klinker in staat. Bij B2 moeten letters die op verspreide plekken in het vraagvak staan, in de juiste volgorde worden aangewezen om een woord te bouwen. Dan volgen twee flitsoefeningen. In B3 typt de leerling het geflitste woord en in B4 moet hij uit vier mogelijkheden het juiste woord kiezen. Oefening B5 is een Wijzig-tekst-oefening. Een aantal vierletterige woorden in een tekst is niet af. De leerling vult de ontbrekende letters in. In B6 wordt een zin voorgelezen en getoond. Aan de afgedrukte zin ontbreekt een woord. Dat moet ingevuld worden. De laatste oefening is een woorddictee.

In welke rij hoort ...

p__t

Korte klank

rok

gat

weg

vel

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lange klank

kaak

vaak

weet

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Geluid

Nog 13

Help

Stop

In oefening B1 horen de leerlingen een woord en moeten ze aanwijzen in welke rij dit hoort. In de rij met de korte klanken of in de rij met de lange klanken.

RUBRIEK C: MK2M

- C1 Buik-woord of reus-woord
- C2 Woorden bouwen
- C3 Flits en typ
- C4 Flits en kies
- C5 Twee mieren in huis
- C6 Maak het woord af
- C7 Woorddictee

Rubriek C gaat over woorden die beginnen en eindigen met een medeklinker, met daar tussenin een tweeletterklank. De meeste medeklinkers en vijf tweeletterklanken komen in de rubriek aanbod. Begonnen wordt met een Rijen-oefening. De leerling hoort een woord en moet vervolgens aangeven of er een UI of een EU in staat. Deze klanken lijken veel op elkaar. In sommige dialecten (het Zaaans) is er geen verschil in de uitspraak. Bij C2 moeten letters die op verspreide plekken in het vraagvak staan, in de juiste volgorde worden aangewezen om een woord te bouwen. Dan volgen twee flitsoefeningen. In C3 typt de leerling het geflitste woord en in C4 moet hij uit vier mogelijkheden het juiste woord kiezen. Oefening C5 is een Wijzig-tekst-oefening. Een aantal vierletterige woorden in een tekst is niet af. De leerling vult de ontbrekende letters in. In C6 wordt een zin voorgelezen en getoond. Aan de afgedrukte zin ontbreekt een woord. Alleen de eerste letter is gegeven. Het moet afgemaakt worden. De laatste oefening is weer een woorddictee.

Maak elk woord af.

Het is st_ l_ in h__s .

De d__r staat op een k__r .

Een m__r g__t er door.

_k zijn br__r mag m__ .

Voor het r__m staat een v__s .

Met een t_ k_ er in

Nog 25

Help i Stop

Oefening C5 is een Wijzig-tekst-oefening. De woorden zijn niet af. Leerlingen moeten overal één of twee letters invullen. Dat kunnen enkele of dubbele klinkers zijn, of twee-teken-klinkers. Vooraf lezen ze het complete verhaal en tussentijds kunnen ze ook spieken.

RUBRIEK D: MM..M

- D1 Klanken, letters, woorden
- D2 Snoep
- D3 Flits en typ
- D4 Drie soorten woorden
- D5 Maak het woord af
- D6 Woorddictee

Rubriek D gaat over woorden met twee medeklinkers aan het begin en één aan het eind. Ertussenin kunnen een korte klank, een lange klank, of een tweeletterklank staan. Begonnen wordt met een synthese-oefening. De leerling hoort een serie klanken, moet die samenvoegen tot het juiste woord en dat woord vervolgens intypen. Oefening D2 is een Wijzig-tekst-oefening. Een aantal woorden in een tekst is niet af. De leerling vult overal twee ontbrekende letters in. In D3 typt de leerling het geflitste woord. D4 gaat over drie soorten woorden: een met een korte klank, een met een lange klank en een met een tweeletterklank. Hij moet het juiste woord aanwijzen voor elke open plaats. In D5 ziet de leerling een foto en een zin waarin één woord niet af is. Hij moet dat woord afmaken. De laatste oefening is een woorddictee met MM..M-woorden.

2 Die brief s[] ik naar oma.

Nog 11

OK ✓ Stel uit Tip ! Stop

In D5 ziet de leerling een foto en een zin waarin één woord niet af is. Hij moet dat woord afmaken.

RUBRIEK E: M..MM

- E1 Klanken, letters, woorden
- E2 Flits en typ
- E3 Wat doet hij of zij?
- D6 Woorddictiee M..MM

Rubriek E gaat over woorden met één medeklinker aan het begin en twee aan het eind. Ertussenin kunnen een korte klank, een lange klank, of een tweeletterklank staan. Begonnen wordt weer met een synthese-oefening. De leerling hoort een serie klanken, moet die samenvoegen tot het juiste woord en dat woord vervolgens intypen. In E2 typt de leerling het geflitste M..MM-woord. E3 gaat over werkwoordsvormen. Veel klankzuivere vormen eindigen op twee medeklinkers. De IK-vorm is gegeven en de leerling typt de vorm die je krijgt bij de derde persoon enkelvoud in de tegenwoordige tijd (stam + t). Grammaticale termen vallen echter niet. De laatste oefening is een woorddictiee met MM..M-woorden.

Soms gaat een woord
over wat iemand *doet*.
Bij een hij of een zij
komt er een t achter.

ik loop	-	hij loopt
ik ren	-	zij rent
ik val	-	hij valt

In deze oefening vul je in
wat hij of zij doet.

© Muiswerk Educatief

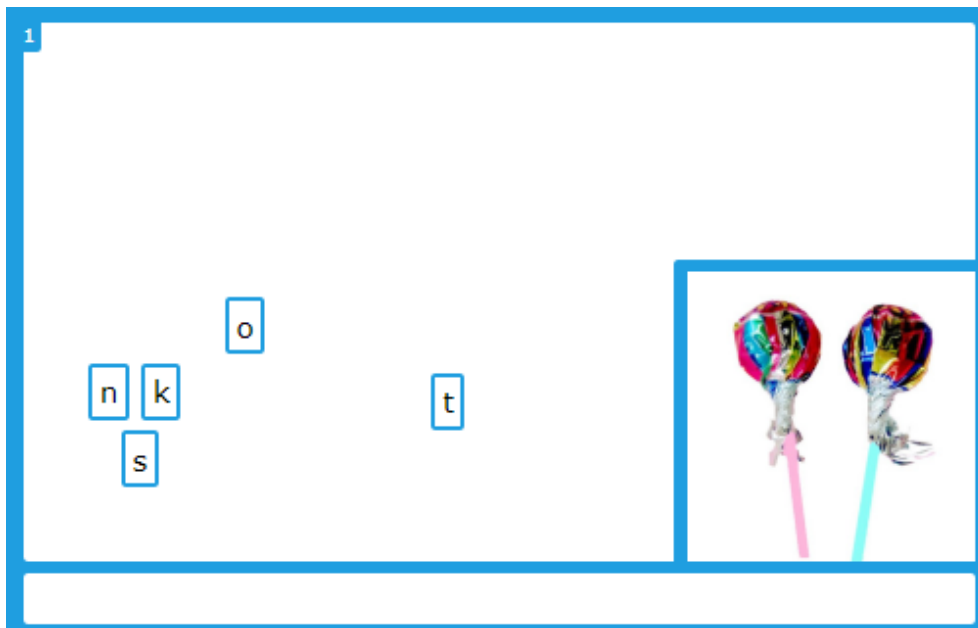
1 van 1

Het uitlegsscherm bij oefening E3, een invuloefening waarin de IK-vorm gegeven is en de derde persoon moet worden ingetypt. Grammaticale termen worden niet genoemd.

RUBRIEK F: MM..MM

- F1 Woorden bouwen
- F2 Flits en typ
- F3 Letters koppelen
- F4 Woorddictee MM..MM

Rubriek F gaat over woorden met twee medeklinkers aan het begin en twee aan het eind. Ertussenin kunnen weer een korte klank, een lange klank, of een tweeletterklank staan. Begonnen wordt met 'woorden bouwen'. De leerling ziet vijf of zes letters of letterkoppels. Hij moet het woord dat hij hoort, en waar het plaatje over gaat letter voor letter opbouwen tot het compleet is. In F2 typt de leerling het geflitste woord. Oefening F3 is een koppelpuzzel. De leerling moet telkens enkele letters uit een groen vak koppelen aan enkele letters in een blauw vak. Onder de groene en blauwe vakken komt een foto tevoorschijn. De laatste oefening is een woorddictee met MM..MM-woorden.

Oefening F1 heet: Woorden bouwen. De leerling hoort een woord, in dit geval het woord 'knots'. Hij ziet ook een afbeelding van dat woord en moet letter voor letter aanwijzen om het woord te 'bouwen'.

RUBRIEK G: TUSSENKLANK NA L EN R

- G1 Alleen thuis
- G2 Flits en kies
- G3 Woorddictee - Tussenklank

Rubriek G gaat over de niet-geschreven tussenklank na L en R. Het is de eerste oefening waarbij sprake is van een orthografische regel. *“Na de L en de R hoor je vaak een tussenklank, maar die schrijf je niet.”*

Oefening G1 is van het type ‘Wijzig tekst’. In een tekst moet op de open plaatsen na de letters L of R telkens één letter worden ingevuld. In oefening F2 ziet de leerling een geflitst woord en moet hij vervolgens kiezen welk woord het was. De laatste oefening is een woorddictee met Tussenklank-woorden.

1

Wijs aan wat je zag.

kolk

kalk

klok

kolek

Nog 12

Help i

Stop

In oefening F2 ziet de leerling een geflitst woord, dat hij moet proberen te onthouden. Na 400 msec wordt het woord afgedekt door tekens als XX%\$#X, waardoor het van het netvlies wordt gewist. Daarna moet hij uit vier mogelijkheden kiezen wat het geflitste woord was.

RUBRIEK H: EI-IJ-AU-OU

- H1 Het verhaal van Leila
- H2 Het kleine ei
- H3 Woorden met korte ei
- H4 Woord in zin met ei of ij
- H5 Het verhaal van Paul
- H6 De blauwe pauw
- H7 Woorden met au
- H8 Typ het tegendeel
- H9 Woorddictee – EI-IJ-AU-OU

Rubriek H is de eerste rubriek over inprentwoorden met ei, ij, ou of au. Gewerkt wordt met twee verhaaltjes waar een beperkt aantal woorden met korte EI of met AU in voorkomt. Het idee is dat leerlingen deze verhaaltjes onthouden en vervolgens als ze een woord met EI-klank tegenkomen, bedenken of dit woord in het verhaaltje voorkomt. Zo niet dan is het woord – in elk geval in de oefeningen – met lange IJ, dan wel met OU. Lange IJ en de OU komen namelijk veel vaker voor in de taal dan korte EI en AU. In oefening H1 moet in ‘Het verhaal van Leila’ overal domweg een korte ei worden ingevuld. In H2 komt in verband met het inprenten hetzelfde verhaaltje nog eens langs, maar nu moeten ontbrekende woorden geplaatst worden. Oefening H3 is een Stenen-oefening. Uit een verzameling van 20 bouwstenen moeten er 10 worden aangewezen waar een woord met korte EI in staat. De fout aangewezen woorden zijn met lange IJ omdat ze niet voorkomen in het EI-verhaal. In oefening H4 moet een woord met korte of lange EI worden ingevuld op de open plaats in een zin die ook wordt opgelezen. In de oefeningen H5 t/m H7 wordt dezelfde procedure gevolgd voor OU en AU. In oefening H8 moet het tegendeel van een gegeven woord worden ingevuld. Er is een spiekscherm. H9 is weer een variabel woorddictee waar de vier soorten woorden gelijkelijk in voorkomen.

Maak elk woord af met een A en een U

P__l__ is te laat uit bed.

De thee is niet heet maar l__w__ .

Zijn ei smaakt fl__w__ .

Het is nog bijna r__w__ .

Neem nog wat pap, Paul.

Doe er wat s__s__ over heen.

Nog 16

Help i Stop

Oefening H3 is een Wijzig-tekst-oefening. Op elke open plaats moet overal 'domweg' een AU worden ingevuld. Het verhaaltje bevat een beperkt aantal AU-woorden die onthouden moeten worden.

RUBRIEK I: ..(M)MMM..

- I1 Woorden bouwen
- I2 Flits en typ
- I3 Wat doet hij of zij?
- I4 Woorddictee MM..MM

Rubriek I gaat over woorden met drie, of een enkele keer vier medeklinkers aan het begin of aan het eind. Begonnen wordt met 'woorden bouwen'. De leerling ziet vijf of zes letters of letterkoppels. Hij moet het woord dat hij hoort, en waar het plaatje over gaat letter voor letter opbouwen tot het compleet is. In F2 typt de leerling het geflitste woord. F3 gaat over werkwoordsvormen. De IK-vorm is gegeven en de leerling typt de vorm die je krijgt bij de derde persoon enkelvoud in de tegenwoordige tijd (stam + t). Grammaticale termen vallen echter niet. De laatste oefening is weer een woorddictee met (M)MMM-woorden.

Oefening I3 is een woorddictee over MMM-woorden. De leerling hoort het woord en ziet er een foto van. Na een foutieve invoer volgt gedetailleerde feedback en enkele kansen om een verbetering aan te brengen.

RUBRIEK J: SCH(R)..

- F1 Met sch.. of schr..
- F2 Flits en typ – sch(r)
- F3 Letters koppelen – sch(r)
- F4 Woorddictee sch(r)

Rubriek F gaat over woorden die beginnen met SCH of SCHR. Oefening F1 is een Rijen-oefening. De leerling hoort een woord en moet beslissen of het met SCH of SCHR begint. Dat kan door goed te luisteren. In F2 typt de leerling het geflitste woord. Oefening F3 is een koppelpuzzel. De leerling moet telkens enkele letters uit een groen vak koppelen aan enkele letters in een blauw vak. Onder de groene en blauwe vakken komt een foto tevoorschijn. De laatste oefening is een woorddictee met SCH(R)-woorden.

Begin met groen. Maak er dan met met blauw één woord van.

c-h-a-t-		t-r-i-e-s-t [triest]
n-s-t	f-s-t	s-c-h-r-o-e-f [schroef]
r-t-s	l-i	s-c-h-u-i-t [schuit]
d-i-e		
h-e-r		
s-c		
	g-r	
s	h-o-o-l	
	f-t	
k-w-a	ij-n-s	

Nog 8

Help i Stop

Oefening F3 is een koppelpuzzel. De leerling moet telkens enkele letters uit een groen vak koppelen aan enkele letters in een blauw vak. Onder de groene en blauwe vakken komt een foto tevoorschijn.

RUBRIEK K: NG OF NK

- K1 Ding-woord of pink-woord
- K2 Wat doet hij of zij?
- K3 Henk
- K4 Flits en typ
- K5 Flits en kies
- K6 Woorddictee - ng of nk

Rubriek K gaat weer over het toepassen van een regel. De NG is één klank, waar twee medeklinkers bij horen. Die klank moeten leerlingen gaan herkennen. Bij de NK hóór je eigenlijk NG + K, maar de regel is dat je voor de K geen G schrijft. Oefening K1 is een Rijen-oefening. De leerling hoort een woord en moet beslissen of het bij de categorie DING-woorden, of bij de PINK-woorden hoort. Dat kan door te luisteren of je een K hoort. K2 gaat weer over werkwoordsvormen. De IK-vorm is gegeven en de leerling typt de vorm die je krijgt bij de derde persoon enkelvoud in de tegenwoordige tijd (stam + t). Grammaticale termen vallen niet. Oefening K3 is een wijzig-tekst-oefening, waarbij op de open plaatsen NG of NK moet worden getypt. Er zijn ook werkwoordsvormen bij die op een T eindigen. In K4 typt de leerling het geflitste woord en in K5 moet hij telkens beslissen welk woord hij gezien heeft. De laatste oefening is weer een woorddictee over de stof.

Maak elk woord af met NG of NK

Ik zit op de bank .

Wat hoor ik voor een klank?

Het is Henk, onze kat.

Hij is nog erg jo__ .

Nu ha__t hij aan de sta__ van de kast.

Ik va__ hem op.

Als da__ krijg ik een kopje.

Nog 14

Help i Stop

Oefening K3 is een Wijzig-tekst-oefening. Op de open plaatsen moet overal NG of NK worden ingevuld. Er zijn ook werkwoordsvormen bij die op T eindigen.

RUBRIEK L: F/V EN S/Z

- L1 Z of S
- L2 Flits en typ z/s
- L3 Flits en typ f/v
- L4 Flits en kies f/v, s/z
- L5 De zielige zwaan
- L6 Raadsels
- L7 Woorddictee – f/v, s/z

Rubriek L gaat over F of V en S of Z. Soms kun je dat horen, maar meestal moet je *weten* (dus ingeprent hebben) met welke letter een woord begint. Het onderscheid tussen Z en S is – als je niet uit Amsterdam komt – soms nog het best te horen. Bij een correcte uitspraak van de Z voel je een trilling aan beide zijden van je keel, bij de S niet. De eerste oefening (L1) is een Rijen-oefening. De leerling hoort een woord en moet beslissen of het begint met een Z of een S. In L2 typt de leerling het geflitste woord en gaat het ook over Z of S, en in L3 idem, maar nu over F of V. In L4 gaat het over F of V en S of Z en moet hij telkens beslissen welk woord hij gezien heeft. Deze oefeningen bevorderen het inprenten. In L5 moeten incomplete woorden worden aangevuld met een van de vier letters waar het hier om gaat. De ingeprente vormen worden daarmee toegepast. In oefening L6 moeten antwoorden gegeven worden bij raadsels, bijvoorbeeld: *Ik heb twee wielen en een stuur, ik ben een (invullen 'fiets')*. De laatste oefening is weer een woorddictee over de stof.

In welke rij hoort ...

...eep

met Z

zeg
zak
zon
zeep
.....
.....
.....
.....
.....
.....

met S

saus
stuk
stof
schip
zeep
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Nee, dat is met een Z.

Geluid

Nog 13

Help i

Stop

De eerste oefening (L1) is een Rijen-oefening. De leerling hoort een woord en moet beslissen of het begint met een Z of een S.

RUBRIEK M: EER, OOR, EUR

- M1 Op de boerderij
- M2 Rijmen
- M3 Wat is goed?
- M4 Woorddictee – eer, oor, eur

Rubriek M gaat over de spelling van woorden op –eer, -oor, of –eur. De lange ee, oo en ook de eu worden anders uitgesproken als er een R achter staat. In oefening M1 moet overal eer, oor, of eur worden ingevuld in een verhaaltje over de boerderij. In M2 zien en horen de leerlingen de vraag waar een bepaald woord op rijmt. Ze zien drie woorden en moeten het plaatje aanwijzen waarop het juiste woord is afgebeeld. M3 is een oefening in ‘passief spellen’. De leerling hoort een bepaald woord en moet aanwijzen wat de juiste spelling is. Bij ‘geur’ bijvoorbeeld naast de juiste oplossing ook ‘gur’, ‘guur’ en ‘gier’. De laatste oefening is weer een woorddictee over de stof.

1 Wat rijmt op... smeert?

Nog 10

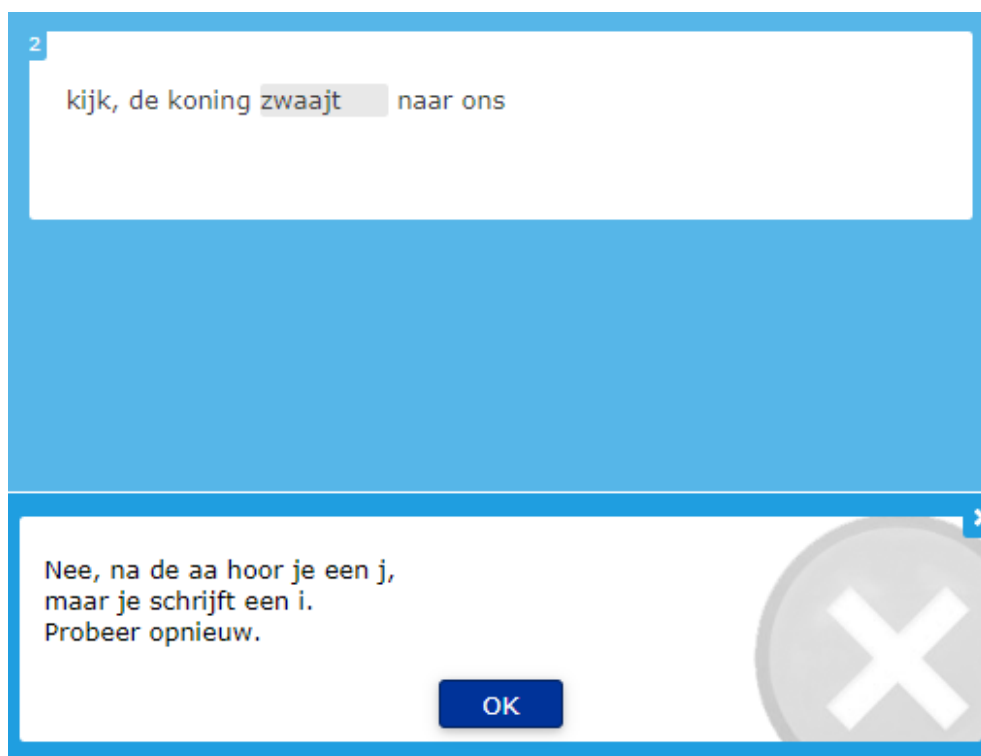
Geluid ◀ Stel uit Tip! Stop

In Oefening M2 zien en horen de leerlingen de vraag waar een bepaald woord op rijmt. Ze zien drie woorden en moeten het plaatje van het juiste woord aanwijzen.

RUBRIEK N: AAI, OOI, OEI

- N1 Tien goede woorden
- N2 Wat doet hij of zij?
- N3 De zwerver
- N4 Woord in zin
- N5 Woorddictee – aai, ooi, oei

Rubriek N gaat over de spelling van woorden op –aai, ooi en oei. Je hoort in deze woorden een J op het eind, maar je schrijft een I. Oefening N1 is een Stenen-oefening. Er zijn 20 bouwstenen met woorden. In 10 van die woorden is een woord goed gespeld. Die moeten aangewezen worden. N2 gaat over werkwoordsvormen. De IK-vorm – die op een i eindigt - is gegeven en de leerling typt de vorm die je krijgt bij de derde persoon enkelvoud in de tegenwoordige tijd (stam + t). Grammaticale termen vallen niet. In oefening N3 moeten woorden die niet compleet zijn worden aangevuld in een verhaaltje over een zwerver. In N4 hoort de leerling een zin en ziet hij dezelfde zin waarin een ontbrekend woord moet worden ingevuld. De laatste oefening is weer een woorddictee over de stof.

In N4 hoort de leerling een zin en ziet hij dezelfde zin waarin een ontbrekend woord moet worden ingevuld. Er wordt gedetailleerde feedback gegeven op gemaakte fouten en de leerling krijgt een aantal kansen om zijn input te verbeteren.

RUBRIEK O: VERKLEINWOORDEN

- 01 Oma is te lief
- 02 Maak het verkleinwoord
- 03 Verkleinwoorden op -je en -tje
- 04 Het nestje
- 05 Woorddictee – verkleinwoorden

Rubriek O gaat over de spelling van verkleinwoorden voor zover het achtervoegsel -je of -tje betreft, soms ook met een meervouds-s erachter. Allerlei eerder behandelde woorden komen opnieuw langs, nu met een achtervoegsel erbij. Die verkleinwoorden moet je dan eerst kunnen herkennen. Daar gaat oefening 01 over. In 02 moeten leerlingen zelf een verkleinwoord maken door een basiswoord over te nemen en daar -je of -tje achter te zetten. Oefening 03 is een Rijen-oefening waarbij ze in hun hoofd het verkleinwoord moeten maken en vervolgens bepalen of het om het achtervoegsel -je of -tje gaat. In de tekst-oefening 04 moeten op open plaatsen achtervoegsels worden ingevoegd. De laatste oefening is weer een woorddictee over de stof.

Oefening O1 gaat over het herkennen van verkleinwoorden op -je of -tje. De aangewezen woorden verschijnen rechts in een lijst en krijgen in de tekst hoofdletters.

RUBRIEK P: SAMENSTELLINGEN

- P1 Samenstelling in beeld
- P2 Woorden koppelen
- P3 Samenstelling maken
- P4 Woorddictee – samenstellingen

Rubriek P gaat over de spelling van eenvoudige samenstellingen. Ook deze rubriek leent zich goed voor herhaling van spellingen die eerder langskwamen. Oefening P1 heet 'Samenstelling in beeld'. De leerling ziet twee plaatjes en moet daaruit afleiden welke samenstelling die uitbeelden. P2 is een koppelpuzzel waarin steeds twee woorden gekoppeld moeten worden zodat een samenstelling ontstaat. In O3 krijgen de leerlingen een omschrijving op basis waarvan ze een samenstelling moeten maken. De laatste oefening is weer een woorddictee over de stof.

+

1

het woord is ...

OK ✓
Stel uit

Tip !
Stop

Nog 12

Oefening P1 heet 'Samenstelling in beeld'. De leerling ziet twee plaatjes en moet daaruit afleiden welke samenstelling die uitbeelden.

RUBRIEK Q: ..CHT

- Q1 Op de vlucht
- Q2 Flits en typ
- Q3 Woorddictee – ..CHT

Rubriek Q gaat over woorden die op -cht eindigen. Hoor je een /g/-klank met een t erachter, dan schrijf je die klank bijna altijd als CH. Rubriek Q is de eerste rubriek onder de zgn. 'gouden knop'. In oefening Q1 moet op de open plaatsen overal cht worden ingevuld. Oefening Q2 is bedoeld als ondersteuning van het inprenten van cht-woorden. De leerling typt het geflitste woord. De derde en laatste oefening is weer een woorddictee over de stof.

Maak elk woord af met CHT

OP DE VLUCHT

Omar kijkt naar de lu__.

Het is nog na__.

Er is weinig zi__.

Hij ve__ tegen de slaap.

Omar is pas a__.

Hij ku__ en slaakt een diepe zu__.

Nog 14

Help i Stop

In oefening Q1 moet op de open plaatsen overal cht worden ingevuld. Hoor je een /g/-klank met een t erachter, dan schrijf je die klank bijna altijd als CH.

RUBRIEK R: STOMME E

R1 Welk woord is goed?

R2 Woorddictee – stomme E

Ook rubriek R zit onder de ‘gouden knop’. Deze rubriek gaat over woorden met voor- en achtervoegsels waar een stomme E in voorkomt: woorden die beginnen met be-, ge-, ver-, te- of eindigen op -el, -er, -en, -te. De eerste oefening is een meerkeuzeoefening die gericht is op het leren herkennen van foute spellingen op dit gebied. De tweede oefening is weer een woorddictee over de stof.

2
Welk woord is goed?

a) treintje

b) snoepun

c) kruisju

Nog 14

Stel uit

Tip !

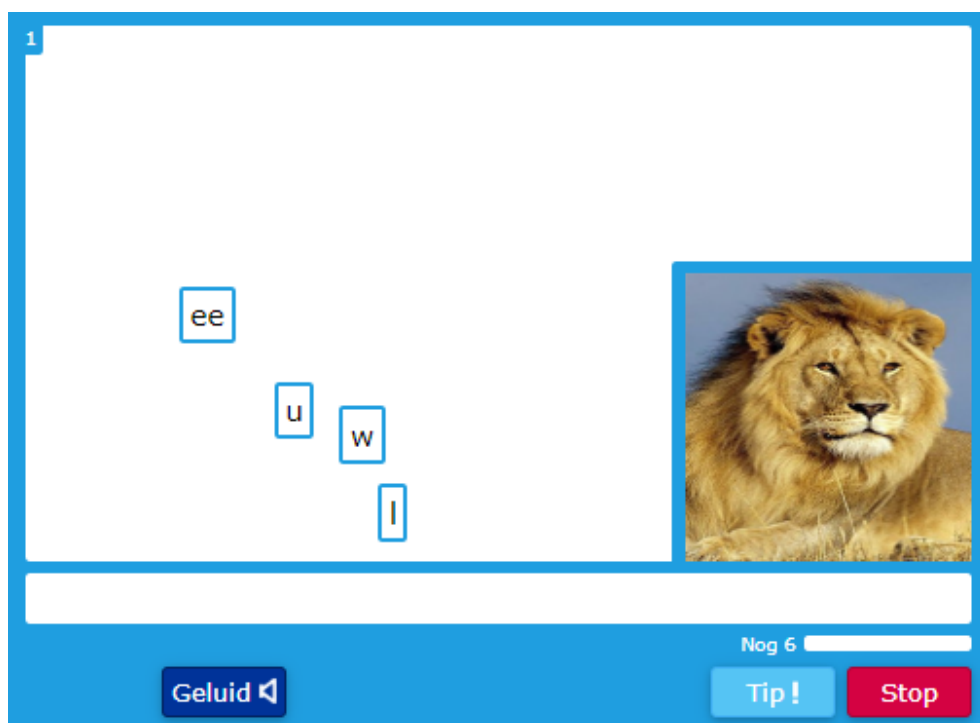
Stop

Oefening R1 is een meerkeuzeoefening die gericht is op het leren herkennen van foute spellingen bij woorden die beginnen met be-, ge-, ver-, te- of eindigen op -el, -er, -en, -te.

RUBRIEK S: EEUW, IEUW, UW

- S1 Woorden bouwen met -eeuw
- S2 Woord in zin
- S3 Woorddictee – eeuw, ieuw, uw

Ook Rubriek S wordt niet afgedekt door de toetsen, maar zit onder de ‘gouden knop’. Het gaat om de U die je op het eind van een woord voor de W schrijft. In oefening S1 hoort de leerling een woord, in dit geval het woord ‘leeuw’. Hij ziet ook een afbeelding van dat woord en moet letter voor letter aanwijzen om het woord te ‘bouwen’. Ook de tweede oefening bevat beeldmateriaal en daarbij een zin waaraan één woord ontbreekt dat moet worden ingevuld. De derde en laatste oefening is weer een woorddictee over de stof.

In oefening S1 hoort de leerling een woord, in dit geval het woord 'leeuw'. Hij ziet ook een afbeelding van dat woord en moet letter voor letter aanwijzen om het woord te 'bouwen'. Bij fout aanwijzen wordt de letter of het letterkoppel door het programma op zijn plaats gezet.

SOORTEN WOORDEN IN MUISWERK SPELLING 3

MKM⁶-woorden

bak - bal - bek - bel - ben - bil - bit - bol - bom - bot - dag - dak - dam - das - dek - den - dik - dof - dok - dop - duf - dun - dus - duw - gas - gat - gek - gif - gil - gok - gul - hak - hal - hap - heg - hek - hel - hen - hik - hip - hol - hou - hut - juf - kam - kan - kas - kat - kin - kop - kus - lag - lam - lat - lef - les - lus - mag - mak - man - mat - mes - min - mis - mol - mop - mos - muf - mug - mul - mus - nek - nep - nul - ook - oor - pas - pen - pit - pof - pot - puk - ras - rat - rek - ren - rok - rug - ruw - sap - sof - som - suf - tak - tas - tik - tip - ton - tuk - vak - val - van - wak - wal - wat - weg - wei - wil - wip - wis - wol - zak - zal - zat - zee - zeg - zes - zin - zit - zon - zus

MKKM-woorden

baal - baas - balk - beek - been - boom - boos - boot - daar - daas - doof - doop - doos - duur - fuut - gaat - geel - goot - guur - haak - haar - heel - heen - heet - hoog - huur - kaak - kaal - kaas - kool - koop - krom - kuur - laag - laat - lees - loop - maag - maak - maan - mee - meel - mees - muur - naam - paal - peen - poot - puur - raam - reep - rook - roos - teen - toon - vaak - vaas - veeg - veel - veen - vuur - weeg - weet - zaag - zaak - zaal - zeef - zeep - zool - zoom - zoon - zuur

MK2M-woorden

beuk - biet - boer - buik - buil - buis - buit - deuk - deun - dief - diep - doe - doek - doel - duif - duik - duim - duin - geit - geul - geus - heup - heus - hier - hoef - huis - jeuk - keus - kier - kies - kuil - kuip -

⁶ In tegenstelling tot het Cito gebruikt Muiswerk deze aanduiding alleen voor woorden die beginnen en eindigen met één medeklinker, met een korte klank ertussen.

leuk - luis - mier - muis - neus - niet - peuk - peul - piek - poes - puin - reuk - reus - riem - riep - roes - ruim - ruit - soep - teug - tien - tuig - vier - voer - voet - vuil - wieg - wiel - zeug - zoen – zoet

MM..M-woorden

blaar - blad - blaf - blaft - bloem - bloes - blok - blonk - braaf - braam - breuk - brief - bril - broek - broer - bron - brons - brug - bruin - brul - dreun - droog - droom - drop - druif - dwang - dwars - fles - glas - graaf - graag - grap - gras - griep - groen - groep - groet - grof - groot - kleur - klok - knap - knol - knoop - knus - kras - kreet - kruis - pluim - plus - pret - pruim - prul - sjaal - sjouw - slang - sloep - smaak - smoes - snel - snoep - speen - spek - spel - spuug - steen - stem - stier - stoel - stoer - stof - stoom - stuk - stuur - trui - vlag - vlam - vlek - vlot - zwaan - zweep - zweet - zwem – zwijn

M..MM-woorden

baars - beest - berg - biels - boort - bult - buurt - damp - erg - film - gans - gesp - gips - gokt - haakt - half - hals - heks - hert - hoest - hoorn - hoort - huilt - hulp - huurt - iets - kaars - kaart - kaft - kerst - koets - laars - lamp - leeft - leert - liegt - lift - meest - mikt - munt - muts - neemt - niets - paars - park - pols - pomp - poort - puist - rasp - reeks - rent - rits - roept - roest - rookt - rots - rups - taart - term - toets - toost - tulp - vaart - valk - vers - waakt - want - wesp - wipt - woest - woont - wuift - zeurt – zoekt

MM..MM-woorden

broers - graaft - klant - klets - kleurt - klimt - klomp - kluns - knoest - knots - kramp - kreeft - krent - kroost - kwart - kwast - plaagt - plaats - plakt - plant - plens - plukt - prikt - prins - print - proef - proost - scoort - slaapt - smeert - smelt - snoept - speels - speurt - spons - sport - staart - start - storm - triest - troost - trots - vliegt - zwart – zwerm

Tussenklank-woorden

dorp - durf - durft - dwerg - golf - hark - harkt - harp - helm - helpt - jurk - kalf - kalm - kerk - kolk - melk - tolk - velg - verf - vork - warm - wolk - worm - worp - zalf - zalm – zorg

EI/IJ- en OU/AU-woorden

auto - bij - blauw - blij - blijf - bouw - dauw - dij - eik - eiland - eind - eis - eitje - feit - fijn - flauw - gauw - geitje - glij - grauw - grijs - grijs - hei - hijg - hout - jou - kauw - kei - klauw - klei - klein - koud - kous - krijg - kwijt - Laura - lauw - Leila - lijn - mei - meisje - mouw - nauw - nou - oud - Paul - pauw - prijs - rauw - reis - rijk - rijp - rijst - saus - smijt - snauw - spijs - stijf - stout - touw - trein - trouw - vijf - vrij - wijd - wijs - zei - zeiden - zeil - zijn – zout

...(M)MMM..-woorden

arts - barst - borst - dienst - dorst - gerst - herfst - hoogst - jongst - koorts - korst - kunst - kwarts - laatst - leukst - markt - morst - poetst - raspt - ritst - slurpt - snurkt - spreuk - spring - sprits - sprong - spruit - straft - streep - streng - strijkt - stronk - struik - surft - tekst - vangst - werkt - zelfs - zorgt – zwerft

SCH(R)-woorden

schaal - schaap - schaar - schat - scheel - scheer - scheert - schel - schelp - schep - scherm - scherp - schets - scheur - schim - schip - schoen - schok - schonk - school - schoon - schraal - schram - schrap - schriel - schrift - schrijf - schrijft - schrik - schrob - schroef - schroot - schuim - schuit - schurk – schuur

NG-NK-woorden

F/V en S/Z-woorden

FFR-OOR-EUR-woorden

AAI-OOI-OEI-WOORDEN

Verkleinwoorden

Samenstellingen

Woorden op -CHT

Woorden met stomme E

Lesstof Spelling groep 3

Woorden op –UW

duw - eeuw - geeuw - geeuwt - geeuwt - kieuw - kieuwen - leeuw - meeuw - nieuw - nieuwe - schreeuw - schuw - sneeuw - sneeuwt - sneeuwt - spreek - Zeeuw

OVERZICHT OEFENINGEN EN TOETSEN SPELLING GROEP 3

Links in het overzicht staan de onderwerpen van de rubrieken. In de tweede kolom de namen van de oefeningen die over het onderwerp gaan. (*) betekent: geluid onmisbaar.

Rubriek	Oefening	Type	Uitleg	Opgaven
Z toets	1 Rubriek A t/m C (*)	Open vraag	1	15
	2 Rubriek D t/m G (*)	Open vraag	1	16
	3 Rubriek H t/m K (*)	Open vraag	1	16
	4 Rubriek L t/m P (*)	Open vraag	1	20
	5 Rubriek A t/m P (*)	Open vraag	1	48
A MKM	1 Klanken, letters, woorden - MKM (*)	Meerkeuze	1	12
	2 Woorden bouwen - MKM (*)	Volgorde	1	10
	3 Flits en typ - MKM (*)	Open vraag Flits	1	12
	4 Flits en kies - MKM	Meerkeuze Flits	1	20
	5 De mus op het hek - MKM	Wijzig tekst	2	11
	6 Woord in zin - MKM (*)	Open vraag	1	10
	7 Woorddictee - MKM (*)	Open vraag	1	15
B MKKM	1 Lang of kort (*)	Rijen	2	20
	2 Woorden bouwen - MKKM (*)	Volgorde	1	8
	3 Flits en typ - MKKM (*)	Open vraag Flits	1	12
	4 Flits en kies - MKKM	Meerkeuze Flits	1	12
	5 In de zaak van Guus - MKKM	Wijzig tekst	2	15
	6 Woord in zin - MKKM (*)	Open vraag	1	10
	7 Woorddictee - MKKM (*)	Open vraag	1	12
C MK2M	1 Buik-woord of reus-woord - MK2M (*)	Rijen	1	20
	2 Woorden bouwen - MK2M (*)	Volgorde	2	12
	3 Flits en typ - MK2M (*)	Open vraag Flits	2	12
	4 Flits en kies - MK2M	Meerkeuze Flits	2	12
	5 Twee mieren in huis - MK2M	Wijzig tekst	2	25
	6 Maak het woord af - MK2M (*)	Open vraag	1	12
	7 Woorddictee M...M (*)	Open vraag	2	12
D MM...M	1 Klanken, letters, woorden - MM...M (*)	Meerkeuze	2	9
	2 Snoep - MM...M	Wijzig tekst	2	16
	3 Flits en typ - MM...M (*)	Open vraag Flits	1	12
	4 Drie soorten woorden	Plaats woord	3	13
	5 Maak het woord af - MM...M	Open vraag	1	12
	6 Woorddictee - MM...M (*)	Open vraag	1	12
E M...MM	1 Klanken, letters, woorden - M...MM (*)	Meerkeuze	2	12
	2 Flits en typ - M...MM (*)	Open vraag Flits	1	15
	3 Wat doet hij of zij? - M...MM	Open vraag	1	12
	4 Woorddictee - M...MM (*)	Open vraag	2	15

F MM...MM	1 Woorden bouwen - MM...MM (*)	Volgorde	2	10
	2 Flits en typ - MM...MM	Open vraag Flits	2	12
	3 Letters koppelen - MM...MM	Koppelpuzzel	1	10
	4 Woorddictee - MM...MM (*)	Open vraag	1	12
G tussenklank na L en R	1 Alleen thuis - tussenklank	Wijzig tekst	2	14
	2 Flits en kies - tussenklank	Meerkeuze Flits	2	12
	3 Woorddictee tussenklank (*)	Open vraag	1	12
H ei, ij, ou, au	1 Het verhaal van Leila	Wijzig tekst	2	20
	2 Het kleine ei	Plaats woord	1	18
	3 Woorden met korte ei	Stenen	2	10
	4 Woord in zin met ei of ij (*)	Open vraag	3	10
	5 Het verhaal van Paul	Wijzig tekst	2	16
	6 De blauwe pauw	Plaats woord	2	16
	7 Woorden met au	Stenen	2	10
	8 Typ het tegendeel	Open vraag	2	12
	9 Woorddictee ei-ij-au-ou (*)	Open vraag	1	12
I ...MMM...	1 Woorden bouwen ...MMM... (*)	Volgorde	1	10
	2 Flits en typ ...MMM...	Open vraag Flits	1	12
	3 Wat doet hij of zij? - ...MMM...	Open vraag	1	8
	4 Woorddictee ...MMM... (*)	Open vraag	1	12
J sch(r)...	1 Met sch.. of schr.. (*)	Rijen	1	20
	2 Flits en typ - sch(r)...	Open vraag Flits	2	12
	3 Letters koppelen - sch(r)	Koppelpuzzel	1	10
	4 Woorddictee sch(r)... (*)	Open vraag	1	12
K ng en nk	1 Ding-woord of pink-woord (*)	Rijen	2	24
	2 Wat doet hij of zij? - ng of nk	Open vraag	2	10
	3 Henk - ng of nk	Wijzig tekst	4	16
	4 Flits en typ - ng of nk	Open vraag Flits	3	12
	5 Flits en kies - ng of nk	Meerkeuze Flits	3	12
	6 Woorddictee - ng of nk (*)	Open vraag	2	15
L f/v en s/z	1 Z of S (*)	Rijen	2	20
	2 Flits en typ - z/s	Open vraag Flits	3	18
	3 Flits en typ - v/f	Open vraag Flits	1	18
	4 Flits en kies - v/f, z/s	Meerkeuze Flits	2	14
	5 De zielige zwaan - v/f, z/s	Wijzig tekst	2	21
	6 Raadsels - v/f, z/s	Open vraag	1	12
	7 Woorddictee v/f, z/s (*)	Open vraag	2	15
M eer, oor, eur	1 Op de boerderij - eer, oor, eur	Wijzig tekst	4	11
	2 Rijmen - eer, oor, -eur (*)	Meerkeuze Grafisch	3	10
	3 Wat is goed - eer, oor, eur	Meerkeuze	3	12
	4 Woorddictee - eer, oor, eur (*)	Open vraag	2	12
N aai, ooi, oei	1 Tien goede woorden - aai, ooi, oei	Stenen	2	10
	2 Wat doet hij of zij? - aai, ooi, oei	Open vraag	1	10
	3 De zwerver - aai, ooi, oei	Wijzig tekst	3	10
	4 Woord in zin - aai, ooi, oei (*)	Open vraag	2	12
	5 Woorddictee - aai, ooi, oei (*)	Open vraag	1	12

O verkleinwoorden	1 Oma is te lief - verkleinwoorden	Wijs aan in tekst	3	12
	2 Maak het verkleinwoord (*)	Open vraag	1	14
	3 Verkleinwoorden met -je of -tje (*)	Rijen	2	24
	4 Het nestje - verkleinwoorden	Wijzig tekst	3	17
	5 Woorddictee verkleinwoorden (*)	Open vraag	1	12
P samenstellingen	1 Samenstelling in beeld (*)	Open vraag	2	12
	2 Woorden koppelen	Koppelpuzzel	2	10
	3 Samenstelling maken (*)	Open vraag	2	12
	4 Woorddictee - samenstellingen (*)	Open vraag	1	12
Q ...cht	1 Op de vlucht - ...cht	Wijzig tekst	2	14
	2 Flits en typ - ...cht	Open vraag Flits	2	14
	3 Woorddictee - ...cht (*)	Open vraag	1	16
R stomme E	1 Welk woord is goed - stomme E	Meerkeuze	2	15
	2 Woorddictee - stomme E (*)	Open vraag	1	15
S eeuw, ieuw, uw	1 Woorden bouwen met -eeuw (*)	Volgorde	2	7
	2 Woord in zin - eeuw, ieuw, uw (*)	Open vraag	2	10
	3 Woorddictee - eeuw, ieuw, uw (*)	Open vraag	1	12

Hieronder de rubrieken (onderwerpen) van Spelling 3, de deoltoetsen die deze rubrieken afdekken, de Cito-toetsen waarin de stof bevraagd wordt en de Cito-categorieën waarmee de rubrieken corresponderen.

INDELING SPELLING 3

Rub		stof	voorbeelden	Cito	cat
A	Toets 1	MKM ⁱⁱ	a – e – i – o – u + medekl	M3	1
B		MKKM	aa – ee – oo – uu + medekl	M3	1
C		MK2M	ui, oe, ie, eu	M3	1
D	Toets 2	MM...M ⁱⁱⁱ	slak, greep, druif	M3	2
E		M...MM	soms, vals, viert	M3	2
F		MM...MM	kramp, start, snoept	M3E3	3
G		tussenklank na L/R	melk, halm, kerk, dorp	M3E3	4
H	Toets 3	ei, ij, ou, au	wei, hij, hout, blauw	E3M4	14
I		...MMM...	borst, straat, kleinst	M3E3	5
J		sch(r)	schok, schrijf	M3E3	6
K		ng en nk	bang, bank	M3E3	7
L	Toets 4	f/v en s/z	fee, vlieg, sok, zee	E3	8
M		eer, oor, eur	beer, hoor, deur	E3M4	12
N		aai, ooi, oei	saai, mooi, boei	E3M4	10
O		verkleinwoorden	huisje, stoeltje	E3	9
P		samenstellingen	zakdoek, kampvuur	E3M4	11
Q	Extra	...cht	lucht, vlecht	M4E4	18
R		stomme E + herh	bezoek, gedoe, verkeer	E3M4	13
S		eeuw, ieuw, uw	sneeuw, nieuw, ruw	M4E4	19

LITERATUUR

Over de drempels met taal: Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Rekenen en Taal, 2007

Spelling in het basisonderwijs: Helge Bonset en Mariëtte Hoogeveen (2010)

ⁱ De K staat in de categorieënlijst van het Cito voor korte klank, lange klank, óf tweeletterklank.

ⁱⁱ In tegenstelling tot wat gebruikelijk is maakt Muiswerk in de benaming van rubrieken wel onderscheid tussen K (korte klank), KK (lange klank) en K2 (twee-letter-klank).

ⁱⁱⁱ Als er staat ... kan daar een korte klank, een lange klank, of een twee-letter-klank voor worden ingevuld.